

Zbornik sudske prakse

Spojeni predmeti C-404/15 i C-659/15 PPU

Pál Aranyosi

i

Robert Căldăraru

(zahtjevi za prethodnu odluku, koje je uputio Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Policijska i pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Okvirna odluka 2002/584/PUP – Europski uhiđbeni nalog – Razlozi za odbijanje izvršenja – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članak 4. – Zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja – Uvjeti zadržavanja u državi članici izdatateljici naloga“

Sažetak – Presuda Suda (veliko vijeće) od 5. travnja 2016.

- Policijska i pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Okvirna odluka o europskom uhiđbenom nalogu i postupcima predaje između država članica – Načelo uzajamnog priznavanja – Doseg*

(Okvirna odluka 2002/584, izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299, uvodna izjava 6. i čl. 1. st. 2.)
- Temeljna prava – Zabrana mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne – Doseg*

(Povelja Europske unije o temeljnim pravima, čl. 4. i čl. 51. st. 1.)
- Policijska i pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Okvirna odluka o europskom uhiđbenom nalogu i postupcima predaje između država članica – Predaja osuđenih ili osumnjičenih osoba pravosudnim tijelima izdavanja – Obveza pravosudnih tijela izdavanja i izvršenja da poštuju temeljna prava i pravna načela – Doseg – Granice*

(Povelja Europske unije o temeljnim pravima, čl. 4. i čl. 51. st. 1.; Okvirna odluka Vijeća 2002/584, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299)
- Policijska i pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Okvirna odluka o europskom uhiđbenom nalogu i postupcima predaje između država članica – Članak 15. stavak 2. – Predaja osuđenih ili osumnjičenih osoba pravosudnim tijelima izdavanja – Posljedice*

(Okvirna odluka Vijeća 2002/584, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299, čl. 7. i čl. 15. st. 2.)
- Policijska i pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Okvirna odluka o europskom uhiđbenom nalogu i postupcima predaje između država članica – Predaja osuđenih ili osumnjičenih osoba pravosudnim tijelima izdavanja – Zadržavanje dotične osobe – Uvjeti*

(Povelja Europske unije o temeljnim pravima, čl. 6. i 48., čl. 52. st. 1.; Okvirna odluka Vijeća 2002/584, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299, čl. 12. i čl. 17. st. 5.)

6. *Policajska i pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Okvirna odluka o europskom uhiđenom nalogu i postupcima predaje između država članica – Predaja osuđenih ili osumnjičenih osoba pravosudnim tijelima izdavanja – Obveza poštovanja temeljnih prava i pravnih načela – Uvjeti zadržavanja u državi članici izdavateljici naloga – Opasnost nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja – Ispitivanje od strane pravosudnog tijela izvršenja – Posljedice*

(Povelja Europske unije o temeljnim pravima, čl. 4. i 51.; Okvirna odluka Vijeća 2002/584, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299, čl. 1., st. 3., čl. 5., čl. 6. st. 1. i čl. 7.)

1. Vidjeti tekst odluke.

(t. 77.-79., 82.)

2. Vidjeti tekst odluke.

(t. 85.-87.)

3. Poštovanje članka 4. Povelje Europske unije o temeljnim pravima u vezi sa zabranom nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne obvezujuće je, kao što to proizlazi iz njezina članka 51. stavka 1., za države članice i stoga za njihove sudove kada provode pravo Unije, što jest slučaj kada pravosudno tijelo koje je izdalo nalog i pravosudno tijelo izvršenja primjenjuju prilagođene nacionalne odredbe izvršavajući Okvirnu odluku. Iz toga slijedi da je, kada pravosudno tijelo države članice izvršenja raspolaže elementima koji potvrđuju stvarnu opasnost nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja prema osobama kojima je oduzeta sloboda u državi članici izdavateljici, na osnovi standarda zaštite temeljnih prava zajamčenih pravom Unije i osobito člankom 4. Povelje, ona dužna ocijeniti postojanje te opasnosti kada mora odlučiti o predaji osobe na koju se odnosi europski uhiđbeni nalog tijelima države članice izdavateljice. Naime, provedba takvoga naloga ne smije dovesti do nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja prema toj osobi. U tu svrhu pravosudno tijelo mora se prije svega temeljiti na objektivnim, vjerodostojnim, preciznim i odgovarajuće aktualiziranim elementima o uvjetima oduzimanja slobode koji prevladavaju u državi članici izdavateljici i dokazuju postojanje sustavnih i općenitih nedostataka ili nedostataka koji dotiču određene skupine osoba ili pak određene centre za oduzimanje slobode. Ti elementi mogu, među ostalim, proizlaziti iz međunarodnih sudskih odluka poput presuda Suda za ljudska prava, sudskih odluka države članice izdavateljice kao i odluka, izvješća ili drugih dokumenata koje izrađuju tijela Vijeća Europe ili koji potječu iz sustava Ujedinjenih naroda. Međutim, utvrđenje stvarne opasnosti nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja zbog općih uvjeta oduzimanja slobode u državi članici izdavateljici ne može kao takvo dovesti do odbijanja izvršenja europskog uhiđenog naloga. Naime, ako je utvrđeno postojanje takve opasnosti, pravosudno tijelo izvršenja bi potom trebalo na konkretan i precizan način ocijeniti postoje li ozbiljni i opravdani razlozi zbog kojih se vjeruje da će osoba biti izložena toj opasnosti zbog uvjeta namjeravanog oduzimanja njezine slobode u državi članici izdavateljici. Sâmo postojanje elemenata koji svjedoče o sustavnim i općenitim nedostacima ili nedostacima koji dotiču određene skupine osoba ili pak određene centre za oduzimanje slobode u pogledu uvjeta oduzimanja slobode u državi članici izdavateljici ne znači nužno da bi dotična osoba u konkretnom slučaju bila podvrgnuta nečovječnom ili ponižavajućem postupanju u slučaju predaje tijelima te države članice. Slijedom toga, kako bi se osiguralo poštovanje članka 4. Povelje u pojedinačnom slučaju osobe koja je predmet europskog uhiđenog naloga, pravosudno tijelo izvršenja koje je suočeno s objektivnim, vjerodostojnim, preciznim i odgovarajuće aktualiziranim elementima koji svjedoče o postojanju takvih nedostataka dužno je ispitati postoje li u okolnostima slučaja ozbiljni i utvrđeni razlozi za vjerovanje da će tražitelj biti izložen stvarnoj opasnosti podvrgavanja neljudskom i ponižavajućem postupanju u smislu članka.

(t. 84., 88., 89., 91.-94. i izreka)

4. Pravosudno tijelo države članice izvršenja mora, primjenom članka 15. stavka 2. Okvirne odluke 2002/584 o europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom Vijeća 2009/299, od pravosudnog tijela države članice izdateljice zahtijevati žurnu dostavu svih potrebnih dopunskih informacija o uvjetima u kojima se dotičnoj osobi namjerava oduzeti sloboda u toj državi članici. Taj se zahtjev može odnositi i na postojanje mogućih nacionalnih ili međunarodnih mehanizama nadzora uvjeta oduzimanja slobode u državi članici izdateljici, povezanih primjerice s posjetima u zatvorskim ustanovama koji omogućavaju ocjenu trenutačnog stanja uvjeta oduzimanja slobode u tim ustanovama. U skladu s člankom 15. stavkom 2. Okvirne odluke, pravosudno tijelo izvršenja može postaviti rok za primitak dopunskih informacija zatraženih od pravosudnog tijela koje je izdalo nalog. Taj rok mora biti prilagođen u ovom slučaju kako bi se potonjem tijelu dalo vrijeme potrebno za skupljanje navedenih informacija ako u tu svrhu treba pomoć središnjega tijela ili jednoga od središnjih tijela države članice izdateljice u smislu članka 7. Okvirne odluke. Na temelju članka 15. stavka 2. Okvirne odluke, navedeni rok mora voditi računa o nužnosti poštovanja rokova određenih u članku 17. Okvirne odluke. Pravosudno tijelo koje izdaje uhidbeni nalog dužno je pravosudnom tijelu izvršenja dostaviti te informacije. Ako na temelju informacija dostavljenih primjenom članka 15. stavka 2. Okvirne odluke, kao i svih drugih informacija kojima pravosudno tijelo izvršenja raspolaže, to tijelo utvrdi da za osobu koja je predmet europskog uhidbenog naloga postoji opasnost nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja, izvršenje toga naloga mora biti odgođeno, ali ne smije biti napušteno. U slučaju u kojem informacije koje je pravosudno tijelo izvršenja dobilo od pravosudnog tijela koje je izdalo nalog dovode do isključivanja postojanja stvarne opasnosti da će dotična osoba biti predmet nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u državi članici izdateljici, pravosudno tijelo izvršenja mora, u rokovima određenim Okvirnom odlukom, donijeti svoju odluku o izvršenju europskog uhidbenog naloga a da pritom ne dovede u pitanje mogućnost za dotičnu osobu da kada bude predana, unutar pravnog okvira države članice izdateljice iskoristi pravne lijekove koji joj omogućavaju da po potrebi ospori zakonitost uvjeta njezina oduzimanja slobode u nekoj od zatvorskih ustanova te države članice. Ako postojanje te opasnosti ne može biti otklonjeno u razumnom roku, to tijelo mora odlučiti treba li obustaviti postupak predaje.

(t. 95.-98., 103. i izreka)

5. U skladu s člankom 6. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, pravosudno tijelo izvršenja može odlučiti o zadržavanju osobe u pritvoru samo ako je postupak izvršenja europskog uhidbenog naloga vođen s dovoljnom razinom pažnje i, u skladu s time, ako trajanje oduzimanja slobode nije pretjerano. Što se tiče osoba koje su predmet europskog uhidbenog naloga u svrhe progona, to tijelo mora u dostatnoj mjeri voditi računa o načelu pretpostavke nedužnosti zajamčene člankom 48. Povelje. U tom pogledu pravosudno tijelo izvršenja mora poštovati zahtjev proporcionalnosti propisan u članku 52. stavku 1. Povelje o ograničenju svakoga prava ili slobode koje ona priznaje. Naime, izdavanje europskog uhidbenog naloga ne može opravdati zadržavanje te osobe u pritvoru bez ikakva vremenskog ograničenja. U svakom slučaju, ako pravosudno tijelo izvršenja zaključi da mora okončati zadržavanje tražene osobe, tada je dužno – u skladu s člankom 12. i člankom 17. stavkom 5. Okvirne odluke 2002/584 o europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299 – privremeno puštanje na slobodu te osobe popratiti svakom mjerom koju smatra nužnom radi sprječavanja njezina bijega kao i osigurati ispunjavanje materijalnih preduvjeta potrebnih za učinkovitu predaju tražene osobe sve dok se ne donese konačna odluka o izvršenju europskog uhidbenog naloga.

(t. 100.-102.)

6. Članak 1. stavke 3. i 5. i članak 6. stavak 1. Okvirne odluke Vijeća 2002/584 o europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom Vijeća 2009/299, treba tumačiti na način da u slučaju postojanja objektivnih, vjerodostojnih, preciznih i odgovarajuće aktualiziranih elemenata o postojanju sustavnih i općenitih nedostataka ili nedostataka koji dotiču određene skupine osoba ili pak određene centre za oduzimanje slobode u državi članici izdateljici, pravosudno tijelo izvršenja mora na konkretan i precizan način ispitati

postoje li u slučaju predaje navedenoj državi članici ozbiljni i utvrđeni razlozi za vjerovanje da će osoba na koju se odnosi europski uhidbeni nalog u svrhe izvršenja kaznenog progona ili izvršenja kazne oduzimanja slobode zbog uvjeta oduzimanja njezine slobode biti izložena stvarnoj opasnosti od podvrgavanja neljudskom i ponižavajućem postupanju u smislu članka 4. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. U tu svrhu ono od pravosudnog tijela koje je izdalo nalog mora zahtijevati dostavu dopunskih informacija koje, nakon što je po potrebi zatražilo pomoć središnjeg tijela ili jednog od središnjih tijela države članice izdateljice, u smislu članka 7. Okvirne odluke, mora dostaviti te informacije u roku određenom tim zahtjevom. Pravosudno tijelo izvršenja mora odgoditi svoju odluku o predaji dotične osobe dok ne dobije dopunske informacije koje mu omogućavaju da otkloni postojanje takve opasnosti.

(izreka)